

KECSKEMÉTI LAPOK

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 5 frt — kr. Negyedévre 1 frt 50 kr.
Félévre . . 2 „ 50 „ Egy szám ára 12 kr.

Előfizetni az év folytatásán minden hónap elején lehet.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP

SZERKESZTŐ LAKIK: KÖRÖSI-NAGY-ÚTCA, 7. SZ.

KIADÓ-HIVATAL: BUDAI-ÚTCA, 184. SZ.

Bélyegdíj minden beutalásért 30 kr.

HIRDETÉSI DIJ:

4 hasabos petit sor 5 kr., többszöri vagy terjedelmes hirdetések-nél árcsökkentés adatik.

Husvét napján.

Az Istenfia feltámadásának dicső ünnepe, a Husvét, s az ezt megelőző nagyhete a nagy szenvedésnek, a leigázott népek életében mindig olyan alkalomnak tekintett, melyen az elnyomott szabadság mellett tüntetni, a kivégzett alkotmányos szabadság feltámadását reményelni szabad.

A rendőrség és a katonai hatalom egyiránt meg volt győződve, hogy a templomba tóduló népek ezrei, midőn előtte a pap Jézus szenvedését, halálát esetelte, saját politikai életének kivégzéséről elmélkedett, s kihulló könnyei, elnyomott hazája keresztrefeszítésének emlékeztetőre omlottak. De mert mindezen tüntetés a vallásos buzgóság leplebe volt takarva, s a templomban ment véghez, nem mert, nem tudott beavatkozni, annyival kevésbé, mert az önkény hatalmát isteni eredetűnek hirdeti, s rendszeren a vallásosság mezébe burkolja olyan tetteit is, mik a pokol szüleményei, s fellépése egyértelmű lett volna a vallásos érület durva megsértésével, a templomok bezárásával s a közönséges istentisztelet betiltásával.

Az elnyomottak szomorú napjában Husvét ünnepét mi is ilyen tüntetés alkalmául fogadtuk, s az Istenfiának szenvedésében, halálában és feltámadásában ott láttuk a szenvedő hazát, a mint elárulták, kintpadra vonzolták, keresztrefeszítették, s szentül meg voltak győződve, hogy a mint Krisztus urunk lerázta a koporsó nagy kövét s kijöve a koporsóból, — feltámad a szeretett haza is, s élni fog és virulni századokról századokra. Hiitük erősen, hogy a megváltás nem

csak lelki életünkre nehezült bűnök-től tisztít meg bennünket, hanem nemzeti életünket, sovárgó hazaszeretettünket, a szabadság megnyilatkozott egének elnyomott hazánk fölé kiterjesztésével fogja üdvözíteni. Így ünnepeltük Husvét ünnepét tüntetve, reménykedve.

Eljártunk a templomokba, s ajkainkról elhangzott ima és énekszó kettős értelemmel, kettős jelentőséggel bírt. Egyikrésztől az Istenembert, másikkésztől a kivégzett alkotmányos szabadságot, a keresztrefeszítés nagyhete boldog feltámadás reménye alatt nyugvó hazát illette.

Ma mindez másképen van.

Magyarország szabad, fiai politikai tüntetéseket nem rendeznek vallásos lepleben, templomokban. Nincs is rá a magyar nemzetnek szüksége. A kinszenedés, a keresztrefeszítés nagyhete elmúlt; a feltámadás ünnepe dereng fölötte.

Magyarország szabad, fiai politikai tüntetéseket nem rendeznek vallásos lepleben, templomokban. Nincs is rá a magyar nemzetnek szüksége. A kinszenedés, a keresztrefeszítés nagyhete elmúlt; a feltámadás ünnepe dereng fölötte.

Magyarország szabad, fiai politikai tüntetéseket nem rendeznek vallásos lepleben, templomokban. Nincs is rá a magyar nemzetnek szüksége. A kinszenedés, a keresztrefeszítés nagyhete elmúlt; a feltámadás ünnepe dereng fölötte.

Magyarország szabad, fiai politikai tüntetéseket nem rendeznek vallásos lepleben, templomokban. Nincs is rá a magyar nemzetnek szüksége. A kinszenedés, a keresztrefeszítés nagyhete elmúlt; a feltámadás ünnepe dereng fölötte.

TÁRCZA

Titkos szerelem.

I.

Születtem volna földművesnek, —
Úgy boldog volna életem,
Nem dűlna szűmben ennyi bánat,
S nem üldözne így végzetem.

Csendes falucsukán elvonulva,
Az élet, istenem be szép...
Kis nádfédűli ház alatt mily
Boldog a férj és feleség.

Óh, mert valódi boldogságot
Csak ott találás, kunyhók alatt;
Egyszerűség közt élnek ottan,
S nem ismerik a vágyakat.

Én sem vágyódom hír s babérra
Soh' sem vágyott arra szívem;
Csak az fáj, hogy titkos szerelmem
Nem érti meg már senkisémet...

II.

Setét felhő borong az égen, —
Mint szívemben a fájdalom,
Elhagyva már minden reményem,
Ezért zeng oly fájón dalom.

Fájó szívvel, megtört reménnyel,
Siratom az elmúlt időt, —
Boldogságom hova tűnöl el...
Soh' sem tudom feledni őt.

Noszlopy Tivadar.

Az ég csodái.

Felolvasás. *)

Hölgyeim! Uraim!
A csillagokról, e csodás égi tüzekről
akarok Önöknek beszélni, melyek az est cse-

*) Felolvasottak kibővítésével a „felolvasó társaság” f. é. március 1-én tartott estélyen.

des homályában szelid fényükkel oly tündérszerűen ragyognak le reánk. A természet egyszerűen ugyan mindenütt a földön, lelkünkre azonban soha sines oly bővös varázssal, mint mikor a csillagos égre tekintünk. Innen van, hogy a midőn tiszta alkonyatkor elmerengve nézzük, mint gyuladnak ki egymásután az ég sötét mélyéből a csillagok, s mint népesítik be lassankint ezrivel a hatalmas mennyezetet: édes érzelme lengi át szívünket, s szívesen hagyjuk el a földet egy órára mindennel a mi előttünk beesés és drága, és a képzelet szárnyain emelkedünk fel a magas régiókba, melyekből annyi talány világik felénk. Mily szépen írja dicső Petőfünk így érzelme hatása alatt:

Szállj, lelkem, oh szállj az égi testek között,
És pillants keresztül rejtelmők fátólán,
Nézd meg, lelkem, mi van ott a csillagokon,
És nézd meg, mi vagyon a csillagok felett.

A ki csak egyszerű is elmerül a csillagos ég fonságos panorámájának szemlélésébe, annak lelkében bizonyára élénk visszhangra találunk a költő ihletett szavai. Mert kiben nem támadt már fel a vágy keresztül pillantani az égi rejtelmők fátólán? Ki nem kérdezte már kicsodák a sötét égen lángoló szemek, e szeliden pislogó fénypontok? Égi csodák, vagy tán mindmegannyi világok? Úgy van-e rajtok is, e földön kívül másutt is élet? Vannak-e más világok is, mint a miénk, telve okos lényekkel, okatlan állatokkal, és élő virágos növényekkel? Mindezen kérdések már évek ezre óta foglalkoztatja is az egész gondolkodó emberiséget, de különösen a mennyből magasztos titkait kutató csillagászokat.

A csillagos ég ragyogó lakóival, a mióta csak emberek élnek a földön, mindig lekötötte azok figyelmét; s a milyen áhitattal szemlélki jelenleg is a puszták, tanyák emberei a csillagokat, melyek járását alaposan ismerik, s az idő előrehaladottságát is egyes

s a rajta meglepedett nemzetet sokszor átél szerencsétlenségektől óvja meg.

Igy ünnepeljük ma újabb alkotmányos életünk 17-ik esztendejében a Husvétot, s rendületlenül hisszük, hogy politikai tüntetésekre alkalmas Husvételra nem lesz szüksége többé a magyarnak.

B. S.

Izgalmas napok.

A mint olvasóink tudják, az országgyűlés vége felé jár, — a nemzet készülődik új országgyűlésre, a pártok pedig szervezkednek, s a választókerületek hozzá fognak a képviselő-jelöléshez.

A husvétünnep ezen nagyfontosságú politikai ténykedésekre igen alkalmas időpontul szolgál.

Alkalmassint ekkor indul meg nálunk is az akézi, s választókerületeink számára e napokon lesz a jelöltek néve a megállapodás.

A függetlenségi párttól s az antisemitáktól ezúttal nem szólnak, egyedül a szabadelvű párt irányában akarjuk tájékozni olvasóinkat s pártfeleinket.

A felső-kerületben a mi jelöltünk nem lehet más, mint a kinek zászlaja alatt tömörült a szabadelvű párt az ősi választás alkalmával. Vámos Béla úr pártunk osztatlan bizalmát bírja, s a párt tartozik neki azzal, hogy ez alkalommal meg is válassza.

Az alsó-kerület jelöltje iránt azonban tudunkkal csak szűkebb körben történt beható eszmecsere után megállapodás. A párt meg nem határozott, s határozni csak ez alkalommal fog. Itt tehát ideje van a discussionának.

Egyelőre minden félreértések kikerülése tekintetéből határozatosan kijelentjük, hogy a kijelölést mi magunk is azon férfú személyében kívánjuk megtétni, kiben a párt 10-es bizottsága egyhangúlag megállapodott, sőt a kijelölés érdeméből részt kérünk a magunk számára,

feltűnőbb csillagkép, mint a fiasytúk, állásból itélük meg, a óta szerint is:

Magasan áll a fiasytúk az égen,
Szólanak a kakasok a vidéken.

sőt valamint a ragyogóbb csillagképeket is mind saját elnevezésükön ismerik, így a nagy és kis medvét, a kasszát, a hadnagyot a seregajtóval stb. ép úgy szemléltek, tisztelték, és csodálták a csillagos eget, és ismerék is ugyanazon csillagképeket ezer és ezer év előtt a tornyokról nevezetes babyloniaiak, a porzellángyártó kínaiak, az aegyptusok stb., kik először voltak szerencsések kiensni a csöndes butaság boldogító állapotából; tölük egy pár csillagkép elnevezése is fennmaradt. A csillagképeknek jelenleg használatban levő megnevezései csaknem kizárólag a görögöktől és az utának jövő rómaiaktól származnak, a kik hőseiket megistenítve, az égen szemléltek ki részükre állandó lakóhelyet, s a csillagokat e hősök, féltistenek, istenek s más mythologiai alakok nevével illették.

S így bár maguk a csillagok neveikkel, csoportozataikkal ösödöktől fogva a mi szemünkben úgyszólván semmitsem változtak, mégis mily óriási módon változtak meg a régieknek a csillagos égről való fogalmaik, nézeteik.

Mit is képzeltek a csillagok legrégibb megfigyelői ama lángoló pontokról, miféle szerepet tulajdonítottak nekik, mikor még a szél süvöltésében, a tenger morajában a vilámlás és mennydörgés zajában, sőt a halálmadár kivuklásában is az ember sorsát intéző szellemet láttak?

A földről is azt hitték, hogy minden irányban határ nélküli végtelenségig terjed; a hold és a csillagokról csak azt tudták, hogy keleten felkelnek, s az eget bejárva nyugaton ismét leföldöznek; mi természetesebb, hogy ezen mozgást is titkos szellemeknek tulajdonították, melyek az ember életére is döntő befolyást gyakorolnak. Így történt, hogy min-

a mennyben azt a tisztelt nevet, melynek nyilvános felemelésére ezúttal még felhatalmazva a nem vagyunk, mi már akkor hangzottak az irányban, a mikor erre tán senki se gondolt még.

Az alsó-kerület pártunknak egy vesztett kerületet, melyet visszahódítani becsületbeli kötelességünk.

Hogy visszahódíthatassunk, ismerni kell az okokat, a melyek folytán elvesztettük azt, s ha megismertük, biztosan akkor indulhatunk annak visszaszavására.

Nem akarunk félreértetni.

Midőn az elvesztés okai után kutatunk, se recriminálni, se pártunkban abban a kerületben érdekelt ügybuzgó és tisztes tagjai tevékenységét kicsinyíteni vagy épen kárhözhatni nem akarjuk, egyedüli célunk, hogy rámutassunk arra a bajra, mely abban áll, hogy az ellenzék nagyhangú ígérgetései, tényeknek mondott álmódoszásai, utópiai s kellemes frasisai ellenében a választókerület népet nagyon elhanyagoltuk, — s az ellenzékét amúgy is szerfelett könnyű szerepének eljátszásában elősegítettük.

Ezen a bajon kell segíteni, ha a kerületet visszahódítani akarjuk, a segítség pedig formába öntve annyit jelent, hogy a pártot lehető rövid idő alatt szervezni kell.

A szabadelvű pártunk e tekintetben, igaz, nehéz a feladata, de azon kitartó ügybuzgóságnak, mely a mi kipróbált hazafiságú pártfeleinket annyira megkülönbözteti, nem lehetetlen.

Szervezkednie, a választókkal sűrű összejöveteleket rendezni, s az érintkezést azokkal szakadatlanul fentartani kell. Erre kell egy olyan jelölt, ki már tekintélyes állásánál fogva is imponál, a köztisztletnél fogva pedig, mely környékezi, olyan elemeket is megnyerhet a pártunk, melyek ellenbátsai.

Nehéz feladat, de nem lehetetlen, mert a szabadelvű párt elveken alapuló meggyőződésé-
mutathat az ország anyagi és szellemi előhaladására, melyet az ő politikája nyomán ért el.

den ember sorsát egy csillaghoz kötötték, s mint a kakuk megszólalását, úgy egy csillag lehullását is az illető embertársuknak szerencsétlenségével, halálával hozták kapcsolatba. Egyes fényesebb csillagok, vagy pláne borzas üstökösnek megjelenését pedig épséggel, mint világra szóló esemény hirdetőjét tekintették, minek nyoma a bibliában is megvan. A három keleti bölcsnek ugyanis Krisztus születését egy rendkívül fényes csillag adta tudtúl, s az vezette is őket Betlehembe, ama szerény istállóba, hol az emberi nem megváltója pályában feküdt.

Az első államok keletkezése idejében, de különösen a kegyetlen Nero császár óta a fejedelem is sorsukra kíváncsiak levén, kiváló pártfogásuk alá vették azon egyéneket, kik a csillagok járását megfigyelték, az égi jelenségeket megmagyarázni s azokból jóslóni iparkodtak. S ezek a jók urak aztán jósoltak is derűre-borúra háborút, kolérát, özvönvizet, lutrinyeremént. Hivataluk azonban néha egy kis bajjal is járt. Egyik másik uralkodó ha rosszul jósoltak, mint a mi mostani kalendariumbeli százesztendőz jövendőmondóink, czeremoniák nélkül a vízbe vetette őket. Ez volt obligát halálbüntetésük. Pedig ezen csillagjósok lassankint egész tudományt, az u. n. astrologiát — csillagjósolást — alapították meg, mely a jóslás haszontalan munkáján kívül a sokkal fontosabb időmérését, az időjárás feljegyzését és meghatározását, s a kalendarium-csinálást nehéz mesterségét is felölelte, s később a komoly csillagászati tudománynak, a tudományok királyának lett anyjává.

A modern csillagászat kiindulása pontja s alapköve a Kopernik világrendszerre. Kopernik volt, kinek lángelméjéből — azon időben, midőn édes hazánk ép a legnagyobb csapások: a mohácsi vész s a két ellenkirály pártoskodásának súlya alatt roskadozott — áramlott ki a fényugár, mely jelenleg a világot elárasztja. Ő mondotta ki először, hogy a

De rámutathat egyébre is.

Utóbbi időben, egy minden komoly politikai pártban közös ellensége, az antisemitizmus mezébe burkolt féktelen demagogia furakozott városunkban a függetlenség párt lobogója alatt sorakozott választók közé. Ez a féktelen demagogia nem ismer tekintélyt, nem kinél jellemet, megburcol mindenkit, alás minden intézményt, — tehát ellensége a jórendnek, a társadalmi békének, a különböző fajok és vallások közötti békés együttélésnek.

Mutasson rá a szabadelvű párt erre a veszedelemre, s a társadalmi rend, béke és egészséges pártélet nevében hívjon fel a küzdelemre minden tisztességes embert: látni fogja, hogy ezen veszedelmes politikai áramlatot keresztül vivő út, a győzelem útja lesz egy szerszind.

Ha így jár el a szabadelvű párt a képviselőválasztásoknál, győzelme bizonyos, melyet elősegít a függ. párti ellenzék is, ha csak jóvondóitól ónmaga lemondani nem akar.

Tények igazolják, a mindennapi példa mutatja, hogy a kebelébe furakodott antisemitizmust csak velünk kezelt fogva tiporhatja le. Ezt annál könnyebben megteheti, mert a szabadelvűsége kérdéseiben velünk sok közös érintkezési pontot találhat.

A pártok mérkőzését a körülmény fogja ismét befolyásolni, annál fogva a szervezőknek szabadelvű pártnak ez irányban megfelekedni sem szabad.

A józan kecskeméti nép, az értelmiség és birtokos osztály közös szent ügye van ma letevé a szabadelvű párt kezébe, nem szabad azt semmi körülmények között eltejeitnie.

Csak kitartás!

Csak bátorság!

Előre!

K.

A gyermekhalandóság Magyarországon, különös tekintettel Kecskemét városra, s annak sajátlagos viszonyaira.

Felolvasta a „Kecskeméti-körben“ Dr. Horváth Mihály.

Mélyen tisztelt Uram!

Sokszor halljuk mondani az életben: „kevésen vagyunk“; feljajdulunk, ha egy nevezetes alak kidől a küzdőtérrel s kérdjük, vajon ki léphet helyébe? Az állampolgár mindenkin megvan a maga szerepe, minden erő értékesíthető, de az emberi élet véges, folyton új alakok lépnek a régié helyére. Korunk haladás korszaka, szeretjük mondani, óhajtjuk hazánk boldogságát, felvirágzását, de nézzünk körül, tesszünk-e azokról valamit, kiktől ezt elvárjuk s reméljük? Lesz-e vagy milyen lesz a jövő nemzedék?

A statisztika rideg számai elszomorító adatokat nyújtanak hazánk, különösen néhány város, közöttük szeretett városunk gyermekhalandósági viszonyairól.

Nem lehet s nem szabad többé kezeszettel tudomásul venni, mily káros volt az állam anyagi és szellemi erőiben az által, hogy számtalan ifjú állampolgár a viszonyok mostohaaságánál fogva oly hamar letaszították az élet keskeny hidjáról.

Nem új dolgok ezek uraim, melyeket az alkalommal önöknek elmondandó vagyok. Az ország különböző szakfőirai felhívták már többször a nemzet figyelmét e visszaszaladt, nagyon ideje már, hogy a társadalom minden rétege égető napi kérdéssé tegye azon eszmét: hogy tartóztassuk fel nemzetünk azon úton, mely a kihaláshoz vezetethet.

Nagy hibát követnénk el, ha az emberi társaság óriási veszteségeit, melyeket az ifjú pótnemzedék nagy halandósága által szenved, oly isteni berendezés következményének tekintenénk, mely az emberiség kihalását célozza.

Hazánkban a házasságok kötése a lakosság számával jó arányban áll. Kecskeméten átlag 92 emberre jut egy házasság, Magyarországon a középszám 97, e szerint nálunk igen jó. Ausztriában 112, Angliában 121, Franciaországban 125, Belgiumban 136 lélekre jut egy házasság.

A születési arány pedig oly kedvező, hogy a nemzet pár év alatt saját szülőitől bőleg pótlódhatná. Európában hazánkban legelődobbak a házasságok, egyre átlag öt gyermekszületés jut.

Hazánkban 24 lélekre jut egy születés, Kecskeméten 23-ra, Ausztriában 25-re, Angliában 30-ra, Franciaországban 39-re. 100 halálesetre Kecskeméten 116 születés jut átlag, e feltűnő szaporodásnak köszönhető, hogy városunk népessége nem fogyott eddig.

A kedvező szaporodási viszony mellett azt tapasztaljuk, hogy a népesség számának emelkedése lassan halad előre a nagy halandóság, különösen pedig a pusztító gyermekhalandóság miatt, sőt egyes években — a mi Európában hallatlan dolog — fogyás is mutatkozik.

Dr. Földes legújabb statisztikai munkája szerint, mely az 1881. népszámlálás eredményei nyomán készült, az utolsó 10 év alatti szaporodása a népességnek 1.22%, míg más nemzeteknél egy év alatt ennyi, sőt több is.

Fentebb említett tettem a kedvező születési viszonyokról, s erre nézve elvethetnénk valaki, hogy ha oly sok gyermek születik nálunk, természetes, hogy többen is kell meghalni. Nagy születési aránynál nagyobb lesz a sátnya gyermekek száma, kik elpusztulnak, mint kicsinyéi. Ha a dolog így állna, még némileg megnyugtató volna, de ha egyértelmű számlát veszünk, a született gyermekekől ötödik évig nálunk 10—12% mégis több gyermek elhal, mint másutt; tehát nálunk a többlet elhal és még azonfelül a maradékból — mely már most egyenlő számot képez egyéb államokban született gyermekek számával — nálunk sokkal több pusztul el.

Azon statisztikusok tehát, kik a nagy gyermekhalandóság okát a magas születésekben keresik, rossz szolgálatot tesznek, közönyös teszik a nemzetet, hamar megnyugszanak a felületesen kimondott tételben, hogy

a hol sok születik, ott soknak is kell meghalnia.

A gyermekhalandóság kedvezőtlen állapota mindig súlyos társadalmi bajra mutat, mert minél nagyobb a csecsemők körüli gondoskodás, minél több szülő van azon helyzetben, hogy gyermekeiket az élet romboló hatásától megkímélhetik, sőt minél rendezettebb a társadalom, annál kisebb szorított lenni a gyermekhalandóság, miért ennek viszonya némileg mértékül szolgál a társadalmi és közgazdasági állapotok megítélésére.

Lapjaink egyikének f. évi november hó 18-án megjelent számában a következőket olvashatni: „Az egészségügyi viszonyok városunkban és határterületén oly kedvezők, hogy f. hó 11-én az egészségügyi hivatalnál egyetlen halálhálási eset sem jelentetett be“. Sajnálom, de az igazság érdekében kénytelen vagyok megcáfolni egészségügyi ügyeink kedvező voltát. Lehet van egy halandóság nélküli nap, de ez a következő napokon bőven kárpótolja lesz. A közegészségügyi lap (orvosi hetilap melléklete) legutolsó számában Dr. Frank egyetemi tanárségét összeállítás szerint hazánk és külföld nagy városai között, az ez idei három nyári hónap alatt éppen Kecskemét mutatja a legnagyobb halandóságot, csak kivétel Janeiró majja felül, hol sárgaláz és cholera dühög! Nálunk feltűnő járvány ezalatt nem volt. Az elmúlt télen járvány mellett 42 per mille a halandóság, mindég elsőik vagy elsőik között vagyunk, mely elsőre büszkének éppen nem lehetünk.

A közép halandóság 17 és 42 között ingadozik ezerre, Kecskeméten átlag a 70-es évek alatt 40, mi igen magas, az elmúlt télen 42 volt, mint már említém. Az utolsó kimutatást e hó elejéről ha alapul vesszük, minden nagyobb járvány nélkül 37 halandóság jut ezerre, ez pedig még távol áll a kedvező állapottól, mert Franciaországban 24, Poroszországban 26 halandóság esik ezer ember után, hol vagyunk mi még ettől?

Az összes halandóság nagysága pedig a gyermekhalandóságtól függ, mert gyermek hal el legelőbb. Az európai államok legtöbbjében, az öt éves korig elhalt gyermekek az összes elhunytaknak 40% képezik, Magyarországon 50%-ot, tehát felét. A fentebb említett november hó kimutatása szerint városunkban az összes elhunytaknak több mint fele öt éven aluli gyermek, a nyári halandóság is több mint fele a gyermekkorból került ki.

Ezek szerint városunkban az öt éves korig elhaltak több mint felét képezik az összes elhaltaknak, tehát Kecskeméten magasabb 50%-al, Magyarországon átlagos számánál. Ily körülmények között, tisztelt uraim, azt hiszem, méltányolják a tárgy fontosságát és horderejét, s megengedik, hogy bár röviden foglalkozzam a gyermekhalandóság kiválóbb okával, s végül érintsem mit teszünk, mit tehetnénk, az állam, városok, testületek és egyesek.

A gyermekhalandóság nagyságára, több sajátlagos, a feltehetőleg elűtő körülmény van befolyással. Az elhalt gyermekek jó részét képezik a törvénytelen gyermekek, különösen nagyvárosokban, hol számuk nagyobb is.

E tény megfélemez egyszerű, egyfelől az anya kicsinyétől, mely reá szegényt hoz sze-

rinte — szabadulni igyekszik bármilyen módon, másfelől a szülők rendszerint a vagyontalan osztályból kerülnek ki, az ily gyermekek anyatejet igen ritkán élveznek, többnyire anyatej nélkül intézettek kerülnek, hol azután csakhamar tönkre mennek. A népesség vagyonszerűsége és műveltsége szinte nagy befolyással van a gyermekhalandóságra; ott, hol az anya kenyérgereget miatt órákat kénytelen a házon kívül tölteni, úgy hogy még a szülés utáni első hetekben sem élhet egészen gyermeke ápolásának, kevés remény van arra, hogy a gyermek egészségben maradjon és gyarapodjék. Látnuk nálunk és a napszám és munkás osztálynál, hogy mennyi gyermek marad anyá nélkül, különösen a nagy munkaidőben s idegen kézre bizza szegény családok mily ápolásban részesülnek. Vagyonos családoknál is látnuk néha aránylag sok gyermeket elpusztulni, mert az új szülőkkel bíráns még az úgynevezett jobb körökben sem valami mintaszerű és sok kifogást lehet tenni ellene.

A kevésbé művelt osztálynál a lakásviszonyokat tekintetbe kell venni. Nagy városokban pinceszobákat találunk rendszerint túltömve lakókkal. Vidéki városokban így nálunk is még jobb módú földművelő háznál is látjuk, hogy egyes családok mily szűkösök vannak egy szobában, a tisztaház megvan, de azt nem lakják, egy kis szobában bíznak össze, melynek parányi ablaka nem is nyitható, ha ki-be járnak, az ajtóig igyeksznek gyorsan becsukni, nehogy a drága melegből egy sepp is kárba vesszen. Az ily helyre belépve kellemetlen szag úti meg ember orrát, mely elszorult, a szabad levegőre igyekszik. Ilyen nyomorult fészekben fejlődik azután a gőrvélykór, angorkór, tüdővész, pusztítanak az öklök a gyermekjárványok mint himlő, kanyaró, vörheny és diphteritis stb.

Minden szerveslény, így az ember is leginkább kifejlődésének első szakában van legjobban kitűve az elpusztulásnak, a szervezetnek egy új világgal s annak számtalan káros befolyásával kell megküzdenie. Feltehető ember is, ha egyik éghajlat alól a másik alá vándorol, nehézségekkel talál, a melyekhez ha alkalmazkodni nem tud, elpusztul. A szegény gyermeki szervezetnek is küzdeni kell az éghajlati viszonyokkal, az újszülötten minden esetre legkedvezőbb a mérsékelt éghajlat. A zordon éghajlat alatt a gyenge és fiatal gyermek egy éves korig mind elpusztul, ki ez időt túléli, életrevaló és egészséges a rendszeren megalkott ér.

Nálunk kedvező éghajli viszony mellett, eltekintve a sátnya gyermekektől, kik csakhamar szinte elpusztulnak, a halandóság 3 és 5 év között a legnagyobb, ezekre pedig nem mondhatjuk, hogy nem voltak képesek alkalmazkodni az újvilághoz. A mi éghajlunk elég kedvező az egészségügyi viszonyokra s a nagy halandóság okát nem is állíthatjuk. A tél nem felelt zord, a nyári meleg elviselhető, a tavasz és ősz többnyire kellemes.

(Vége következik.)

föld az égben van, s az égnek egy csillaga, hogy gömbölyű, nem lapos; nem áll szilárdan, mint azt eddig hitték, hanem a végtelen világterében tengely körül pörgettyű módjára forog nyugatról kelet felé; innen keletkezik a nappal és az éjjel, s a többi égi testnek ellenkező irányú látszólagos mozgása.

2. A nap áll, s a föld körülötte kering ferde irányban, miből az évszakok származnak. (Ma azonban tudjuk, hogy a nap sem áll egy helyben, hanem tengelye körül is forog, és még a földdel s a többi bolygóval, mint udvarával, iszonyú sebességgel rohan a világterében — minden m. p. ben 7 mfnyit útát téve meg — azon tájék felé, hol a Hercules csillagkép van.)

3. Miként a föld, úgy az u. n. bolygócsillagok is (a Merkur, Véonus, Mars, Jupiter stb.) a nap körül keringenek, s nem, mint azelőtt hitték, hogy a nappal együtt a földünk körül forognak.

Kopernik ezen tanaital egyszerű megsemmisült az ábránd, hogy a föld a halandók sötét siralom völgye, s az ég az istenek lakóhelye. Eloszlott a köd, eltűnt a homály, mely a világegyetem mivoltát takarta. Hogy mily nagy volt a zavar a világ berendezéséről való nézetekben, leginkább mutatja X. Alfonz, kasztíliai király s csillagász nyilatkozata, mely szerint, ha az Isten a világ teremtetésekor tőle kért volna tanácsot, ő a dolgot egyszerűbben rendezte volna be.

De Kopernik után is az ég titkainak egész sora maradt megfejtetlen. Mily úton, s merre járnak és miért keringenek a bolygók a nap körül, továbbá, miként keletkezett, s mint fejlődött földünk, a nap s a sok szép csillag? Mindezen s sok más egyéb kérdésekre azonban neonsokára egymástán megfelelték a csillagos ég genialis kutatói: az olasz Galilei, a német Kepler, a melyen gondolkodó angol Newton, s a francia Laplace. Legfontosabb vívmányuk volt föl-

dünk s a többi égi test keletkezése s fejlődése törvényeinek, forgásuk indító okának, a mozgató erőnek megállapítása. Newton ugyanis kimutatta, hogy a testek egymást kölcsönösen vonzák, s ezen vonzás — a nehézségi erő — következtében keringenek a bolygók úgynevezett ellipszis pályákon a nap körül, mely a legnagyobb tömegű, tehát a legnagyobb vonzó erővel is bír.

A legújabb korban azután, t. i. az utolsó száz év leforgása alatt, az óriási ágyúformájú messzélőtökkel, melyek az égi testek 2000-szeres nagyságában mutatják, s például a holdat, mely tőlünk — midőn legközelebb áll — 48,000 mfnyi távolságban van, oly közel hozzánk, hogy olyannak látszik, mintha 24 mfnyiről (kétszer olyan messze, mint Kecskemétől Budapest) szabad szemmel néznék; mondok tehát ily hatalmas távcsövekkel és még két nagy találmánnyal: a szinképlemmel, mely az égi testek fényét, mint valami anyagot bontja részekre, s a fotografál, mely a nap s a csillagok maradvány képét szolgáltatja, mindezekkel egyoldalon, s a mennyiségűtannal, e csodálatos szellemi emelével, a másik oldalon az egymást követő lángelmék: Herschel, Arago, Leverrier, Gauss, Mädler, Bunsen és Krichoff stb. a csillagászatban bálmatul eredményeket értek el. Kétségeléstől meg van állapítva, hogy az összes égi testek ugyanazon anyagokból vannak összetéve, mint a mi földünk, s hogy a csillagok egy igen kicsiny része: a bolygók, mivoltukra nézve mint később belátni alkalmunk lesz, és testvérei földünknek; a másik aránytalanul nagyobb része, t. i. az állócsillagok (minők a göncölészeker csillagai) mivoltukra s fejlődésük állapotára nézve pedig a mi dicső napunkkal egyeznek meg. Megtudjuk hajsajtnyi pontossággal határozni helyüket az égbolton, (csillag-abrosz és éggömbök) tudjuk, hogy mint a mi napunk, azok is forognak tengelyük körül, s a világterében iszonyú sebességgel rohannak

tova. Így tehát csak a nevük állócsillag, szabad szemmel ugyanis az óriási távolságok miatt végtelen gyors iramodásukat nem szemlélhetjük, s így egymásból képest mindig ugyanazon helyzetben látjuk azokat; pontos mérőeszközökkel azonban észlelték már helyváltozásukat, sőt a mozgásuk irányát és sebességét is meghatározták. Több állócsillagnak az anyagán kívül még a nagyságát s tölték valótságát is megközelítőleg ismerjük (igy Siriusnál, Arcturusnál, Végnál stb.). Az üstökösök, a hullócsillagok s a mindnyájunktól jó ismert halovány fénybű: a szép tejút mivoltává is jórészt tisztában van a tudomány, a mely megmagyarázza, hogy mint keletkezhetnek, és bizonyára keletkeznek is folyton új világok az univerzum anyagából, a melyek évek billiói alatt át is alakulnak világító világokká, izzó napokká, élteő világosságok és melegét árasztva szét; azután évek megszámlálhatatlan sora után részben kihűlve az élet tanjává lesznek, míg végre hosszú hosszú idők elteltével teljesen kihűlve, megmerevedve semmisülnek meg a sötét éjszakában.

Bocsássanak meg mélyen tisztelt hallgatóim, hogy az ég tudományának vívmányait ily általánosságban és száraz rövidséggel vázolom, de azon reményben ringatom magam, hogy a midőn Önök a szép művészetek, a zene s a költészet termékeinek órákat, sőt napokat szentelnek: szívesen meghallgatják az ég csodáinak körvonalozó ismertetését is, s most még tovább is készséggel velem tartanak a csillagos ég mai, tehát márczius hó első napjaiban nyújtott képének beható szemlélésében, hiszen a tudomány — mely iránt ez alkalommal pusztán érdeklődést kelteni a szándékom — magasztosabb mint bármely művészet, mert a természet nagyobb mint az ember, s az ég szebb mint a föld.

Tekintsünk fel tehát a csillagos égre, a végtelenség, az örökkévalóság csendes birodalmába, hol a mi szemünkben az ezüstfényű

Hold az uralkodó, az ég „ragyogó királya“; körülötte lánog a sok, szép, fényes s kevésbé fényes csillag, miknek ragyogását szinte elhomályosítja; pedig biz' ő kelme a világmindenségben édes — keveset számít, s porsemmé törpül az ég óriás — napok milliói sokaságában, hiszen csak földünkkel is 49-szer kisebb. Közvetlen kísértést látszik képezni eppár kiválóan tündöklő csillag, miknek fénye nyugodt, méla, éles ellentétben a többinek élénken reszkető, csillogó fényével; az előbbieket látszólag ugyanazon úttal is járják az égen, mint a Hold és a Nap, t. i. az u. n. állatvot: a Kos, Bika, Ikrék, Rák stb. csillagképek között. A Nap jelenleg, márczius elején, a Halak csillagképében áll, a mely tehát mostani éjjeleinkben nem látható. A Hold „első-nyegy“ sárloja most a „Kos“ban van, s csak az esti órákban szemlélhető. A fentebb említett feltűnő nyugodtan ragyogó égi testek a bolygók, mert helyüket a többi csillag között napról napra változtatják, s mintegy ide s tova bolyongni látszanak, noha a valóságban pontosan kiszámított ellipszis pályákon haladnak. A bolygók mint már említettem, édes testvérei földünknek, közös anyjuk a Nap, melytől évek billiói előtt származtak, (hogy mily módon, arról tán máskor lesz alkalom szólni). Napunk első szülött fia a legutóbbi bolygó a Neptun, utána sorban következnek az Uranus, Saturnus, Jupiter, Mars, Föld, Venus és a legutóbb Merkur.

Tiszteljük és ragaszkodásuk jelűl mindannyian a Nap körül keringenek. A sápadt, méla Hold ismét földünk fia, melytől ősidők előtt szakadt el, de azonnal szolgálatába is szegődött lámpásvívőnek, éjjeli világítónak, s takarékos városi előljárásoknak legnagyobb megelégedésére, betető tolvajoknak pedig sokszor méltó bosszújárja, e hivatal mai napig is hűen s pontosan teljesíti. Továbbá, mint a nemzetközi vizszabályozó társaság feje, ép oly lelkiismeretesen tesz eleget köte-

A „Folvasó társaság“ felolvasásairól.

Folyó hó 5-én fejezte be a „Folvasó-társaság“ ez idényben felolvasásait. A Collegium nagyeremény — habár kevesebb számú, mint a megelőző felolvasási napokon — de elég nagy és díszes közönség jelent újra meg. Először Nagy Ferencz ref. gymnasiumi tanár olvasott fel. Felolvasásának címe: „Ilosvai Arany Toldija“. Felolvasó Ilosvaiból vett bevezetés után röviden érinti a monda keletkezéséről szóló véleményeket, s azt tösgyökeres magyar eredetűnek mondja. Azután vázolja a 16-ik század szellemét, epikai érzékletességét, s oda jut, hogy Ilosvai művében nem találunk epikai elemet: nem egyéb az, mint laza elnagyolása a szép mondának, legfeljebb nyelvezetelt kelt figyelmet. Mivé lesz Arany művészi kezében Ilosvai törtélméke! Arany lelkeiben a monda mintegy újja születik, s oly becses naiv eposzá alakul, melynek műalkata, kerekdedeége, utolérhető szép nyelvezete egyaránt bámulatra ragad. Röviden ismerteti ezután Arany Toldiját: fiatalosát, bajnokosát, tragikus szerelmét és szomorú öregségét; kimutatva Toldi jellemének lélektani fejlődését, s megdöbbentő tragikumának szükségszerű bekövetkezését. Végül a méltó búmulás hangján magasztalva Arany János költői nagyságát, felelmi, hogy a magyar nemzet méltónak mutatta magát a nagy vevéshez, s aztán végzi Arany szavaival: „Nép, mely dicőst, magasztost igy magasztal, van élni abban hit, jog és erő“.

A közönség osztatlan figyelemmel hallgatta meg a tartalmas felolvasást s tetszésnek ismételt tapáladt adott kifejezést.

A hangulat igen emelkedett volt már e sikerült felolvasás után, midőn Dr. Tassy Pál jogtanár lépett a felolvasó emelvényére. A közönség mielőtt szóllott volna, éljenzéssel fogadta, mely után még csend állott be és feszült figyelem. Felolvasó Romantikus közgazdasági tanok cím alatt tartott felolvasásában nagy és fővonaláiban esetelte a politikai és a gazdasági helyzetnek a 18-ik század végén történt átalakulását, a melynek következtében a munkás és kisiparos helyzete tetemesen megváltozott s a melyből folyólag a tömegnyomor állott elő. Esetelte ezután, hogy miképen léptek sorompóba socialistikus tanokkal az agitatorok; rövid de fővonalokban ismertetvén Saint-Simon gróf tanait, a ki alapját rakta le a socializmusnak, ismertette Bazard és Infantin tanait, a melyekkel a socialistikus tanok nagyobb világosságba helyeztetek, beszélt végre Fourierről s bemutatta az általa tervezett phalanxokat és a phalansterium eszméjét s Fourier kosmogoniáját. Utalt végre arra, hogy a socialistikus tanok a tulajdon és a család reformálására és így a társadalom főbb intézményeinek reformálására céloztak, de e tanok csakhamar társadalmat merően felforgató tanokká fajultak el a kommunizmusban, a mely vörös rémnek nevezetük, de a melytől a társadalomnak egyelőre még nincs mitől félnie.

E felolvasás mind formai szépsége, mind érdekes tartalma jól fogva folytonos éberségben tartotta a közönség figyelmét s még emelkedettebb hangulatba ragadta.

A felolvasás befejezése után felolvasó, úgy mint a Felolvasó-társaság rendező bizottságának elnöke, megköszönte a közönségnek a felolvasások irányában tanúsított érdeklődését s abbeli óhaját fejezte ki: bárha a legközelebbi jövőben még szélesebb mederben nyerhetne folytatást az, mit ez idényben a felolvasó-társaság kezdeményezett!

IRODALOM.

— Az „Ezeregy éjszaka“ 3-ik füzetének megjelent és beküldetett. Tartalma: A férj és a papagály; Padmanaba Brahman és az ifjú fika; Mahmúd Sultán és vezére; A karizmi herceg és georgiai hercegnő története. Füzetként is kapható bármelyik helybeli könyvtárban.

— Vörösmarty Mihálynak Méhner Vilmos által füzete vállalatban kiadott összes munkáiból a két első füzete megjelent. Füzetként 35 kr-ért kapható mindenik helybeli könyvtárban is. A kiállítás lehető legpompásabb, nehéz papíron, igen szép betűkkel.

UJDONSÁGOK.

— **Boldog Husvét ünnepeket** kívánunk lapunk tisztelt olvasóinak, barátainknak. Áradjon rájuk az ég minden áldása, s az üdvözítő feltámadásának nagy napja, legyen rájuk néve is a szerencse, a boldogság, a megelégedés kezdete!

— **Rezső trónörökös és Stefánia trónörökös** ő felségei keleti útjokra indulván, Kecskemétre e hó 15-én vagyis Husvét utáni kedden reggel 9 órakor érkeznek. Habár fogadtatás nem is lesz, s úgy lehet, hogy a vonat sem fog itt megállni: a felséges királyi ház iránti hűségéről, lojaltságáról ismeretes polgártársainkról felteuszk, hogy ez alkalommal tömegesen kivonulandauk a vasúti indóházhoz, s szívvelyesen mondanak „Isten hozza“ -ot a távozó trónörökösöknek. Egyébiránt nagyon valószínű, hogy az útasz közelebbi programjának közzétételé után, a városi és a városban létező egyéb hatóságok és testületek is kivonulnak, s üdvözlik a felséges útasokat. E sorok tehát szolgáljanak egyelőre szives figyelmeltetésül.

— **April 15-ike.** Nevezetes nap ez, a választó polgárokra nézve; mert a ki mult évi adaját e napig bezárólag ki nem fizeti, a választók névsorából kimarad. Felhívjuk annál fogva mindazon tisztelt elvtársainkat, kik netalán mult évi adójukkal ez ideig hátralékokban volnának, hogy azt legkésőbb husvét utáni kedden lefizetik siessenek.

— **Halálozások.** Muraközy Sándor, kiváló, szorgalmas, hasznos tagja társadalmunknak, szerető férj, jó családapa — övének s a számos rokon és jóbarátunk öszinte bánátrára f. hó 7-ikén, súlyos szenvedés után, élete 54-ik évében elhunyt, temetése ugyanakkor e hó 8-ikán nagy részvét mellett megtévéz. Áldás emlékére! Béke lebegjen síja felett! — Horváth Eszter Végő Józsefné, érdemes polgárnőnk egyike, a jó nők egyik mintaképe, szorgalmas, munkás életének 46-ik életévében, f. hó 5-ikén jobblétre szenderült. Hült teteme 7-ikén d. u. 3 órakor történt,

tisztelői és rokoni nagy részvéte mellett. Legyen neki a föld könnyű, s a béke lebegjen porai felett!

— **Egyházi zene.** A kegyesrendiek templomában ma, husvét első napján ofertórium-betétől Dászákl Henriette kisasszony Cherubini „Ave Maria“-ját fogja énekelni, Janny László k. r. tanár harmonium-kísérete mellett.

— **Völgyi György és a kecskeméti közönség.** A legutóbbi színielőadás alatt városunkban működött színtársulatot, mely igazgatója a közönség egykori kedvence Völgyi György volt, a pártóláhiányi olyan helyzetbe juttatta, hogy egy része, az igazgatóval együtt, a szó teljes értelmében itt rekedt. A közönség ezen mostoha sors némi enyhítése és a szorult helyzetbe jutott igazgató segélyezése végett, adakozási ívet közzétett a Casinóban, s az ünnepek alatt véghezmenő színelőadásokhoz bérletet csinált. Sőt mint értesülünk, a hét folyamában néhány vendégre is fog érkezni a nemzeti színházról, s az igazgató zátonyra jutott sajkáját ohajtott révspartra vezetik.

— **Szabály van, de nincs a ki végrehajtsa.** A járdát elfoglalni, oda ládákat, kirkatba való holmikak rakni nálunk tilos. Ki a szabályt megsérti, annyiszor amennyiségű 20-20 frtig terjedhető pénzbírsággal felfélt. De nem fél élm. Tessék szétélni a piacon. Akár merre tekint a szem, azt látja, hogy kereskedőink egy részének, — tisztelet a kivételeknek, mert ilyenek is vannak, — kevés a bolt, a kirkat, a pincoz, az udvar, nekik járda kell, mit elfoglalhassanak, s odabiggyesztett rakládáikkal, napokon át díszlelemtik a tért, gátolják a járáskelést. Rendőrök ki vannak ugyan rendelkezve „piacoz“ -nak, de hát be se meri útni az orrát a rendelkezendő boltos élébe, mert szokás szerint annak áll jobbjabb, s az istenadta azt se tudja merre kerülje el az íveges-boltot, a koporsó-raktárt, a petróleumos hordót, holott kötelessége azt hozná magával, hogy a mennyiben jóakarató figyelmeltetése dacára, sérti valaki a rendszabályt, jelentse azt be a r. sz. végrehajtására hivatott községyi bíróságnál. Egyelőre figyelmeltetéstől akartunk csak ennyit mindkét részre, ha nem lesz elég, teszünk többet is, mert az törhetetlen, mi nálunk e tekintetben történik. A takarékpénztár sarkán ronda petróleumos hordók, targoncákkal veszélyeztetik a járókéző ruháját; a bazár-épületben koporsót bálmuló tömeg akadályozza a járás kelést; áttellenen pedig óriás ládák hosszú sora sűkíti, s a belőlük kiszórt szalma éktelelenti a járdát. Ezek a jó urak aztán a „piacoz“ -rendőrök nyomorult viselkedésé folytán, jocular formálnak a rendetlenkedéshez, okul adván, hogy nincs udvar, a rakodás egyébként nem eszközölhető stb. Ez nem járja, ezen kell segíteni. (Beküldetett.)

— **A „Testvérítés“** a helybeli antisemiták közönye — mint legutóbbi számában értesíti a közönséget — egyelőre szünetelt tart, s csak az évi május 1-én fog megjelenni, mikorra az elibe torlódtott nagy akadályokat leküzdheti véli.

— **Az ujjoncozás f. hó 15-én** azaz kedden kezdődik meg városunkban.

— **A magyar kir. államvasutak, a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság és a déli vasut**, elfogadva egy, a „Magyar Lovaregyet“ által ez irányban tett indítványt, a budapesti löverenyekben tényleg résztvevő mezei gazdák utazására és azok lovainak az illető vasuti vonalokon leendő szállítására vonatkozólag 50% százaléknyi díjkezdvezményt engedélyeztek. E kedvezmény olyképp alkalmazatik, hogy az illető mezei gazdák Budapestre való utazásuknál és lovuknak odaszállításánál a rendes díjazabászertü egész meneté és szállítási díjat fizetik, a visszautazás — illetve szállítás ellenben díjmentesen történendik, ha a „Magyar Lovaregyet“ versenytitkarsága által a lónak Budapestre történt szállítására vonatkozó eredeti fuvarlevelen igazolatik, hogy az illető mezei gazda a löverenyben tényleg résztvett és lova nem adott el. A visszautazásnak, illetve szállításnak azonban ugyanazon állomás s ugyanazon irányon át kell történnie, mint a melyről, illetőleg melyen át az utazás és szállítás eredetileg történt. — A budapest-pécsi vasut e tárgyban csak 33 százaléknyi díjkezdvezményt engedélyeztek, szintén a fentérintett modalitások mellett, de e kedvezményt csupán a mezei gazdák személyére korlátozta, a lovakat nem részesítve semmiféle szállítási előnyben. Figyelmeltetnek tehát a löverenyekben résztvevni szándékozó mezei gazdák, hogy ha eme most körülírt kedvezményt élni akarnak, a lószállításról kiállított eredeti fuvarlevelen verseny után mutassák fel alóírt lovaregyleti versenytitkarságnál a czéltól, hogy az rávezethesse az említett (ingyenes hazautazásra, illetve szállításra jogosító) igazolást. Egyszermind felkérjük a vidéki lötenyésztési bizottságokat és az összes hazai lapokat, hogy e közleménynek az illető körökben leendő terjesztése, illetve hasábjaikban való felvétele által a mezei gazdák eme szállítási kedvezményre figyelmeltetni sziveskedjenek. Az idén a következő versenynapokon lesz mezei gazdák versenyje: május 4. és 11-ikén, aug. 20-ikán, okt. 12 és 19-ikén. Budapest, 1884. márcz.

25-ikén. A „Magyar Lovaregyet“ versenytitkarsága. Masjor Vilmos, versenytitkár.

— **A mollinári ezredhez** jövő hó 5-ére 800 tartalékos fegyvergyakorlatra behiva. — **Meghívás.** A felolvasó-társaság tisztelt tagjai f. hó 19-ikén azaz szombaton d. u. 3 órakor a jogakademia igazgatószobájában tartandó közgyűlésre tisztelettel meghívattunk. A rendezőség nevében Dr. Tassy Pál.

— **Zongorázók figyelmébe.** A mint értesülünk, Szabados Fr. hajlandó régi zongorákat — teljes rekreáció mellett — újakért becsérlni, valamint egész új zongorákat kedvező feltételek mellett eladni. E végből a zenede helyiségében zongora-raktárt rendeztet be. Nemkülönbön zongorahangolást, bőrzését, javítását is eszközöltett saját felolvasó és fölgyelete mellett. Ez utóbbi anynyival inkább rendezetesen tartjuk, mert legalább meg leszünk óva a szélhámos utazó zongorahangolókától.

— **A bécsi kormány veresége.** Tudva van olvasóink előtt, hogy az alsó-ausztriai helytartó egy famosus rendeletet bocsátott ki nem régiben, a mely hazánk egy fontos nemzetgazdasági ügyében, a marhakivitel körül érzékenyen érintett bennünket, s tetemes kárt okozott volna az országnak. Hazai kormányunk erőlyen föllépetésének sikerült ezt a rendeletet hatályon kívül helyeztetni, minden kiliatásba helyeztet ellenrendszabályok nélkül. A megelégedés azon érzetével jegyezzük fel ezt az eredményt, mely tudja, hogy a mi részünkről teendőt ellenrendszabály, habár nemzeti érdekünk parancsolta szakszégéből alkalmazandottak is, a nemzetközi forgalmat megakasztotta s minket is, kik azajt sajnitakartunk, súlyosan érintett volna. A megelégedés ezen érzetét ne zavarja az ellenzéki lapok ama magatartása, mely kormányunk szembeszökő sikerét akként magyarázza, mintha az ország érdeke lett volna itt feláldozva a bécsi vásár érdekében. A tapasztalat meggyőzhetett mindenkit, hogy ez a magyarázat nem egyéb ellenzéki ragaszkodásnál, mely fölött a publikum legfeljebb mulat, de hitelt nem ád neki, mert az a tényeknek irányatos elcsavarásából származik.

— **Meghívás.** A városi lakdár f. hó 20-ikén vasárnapon d. e. 10 órakor a városi ház tanácsereben közgyűlést tartván, arra a t. cz. tagok ezennel meghívattunk. Horváth Béla, egyleti elnök.

Köszönet-nyilvánítás.

Mindazon számos tisztelőim s barátaim, kik folyó hó 7-én feledhetlen nóm tetemes alkalmával megjelentél sziveskedtek; különösen pedig a kecskeméti jótékony négyelet nemesekből választmányja, ki tömeges megjelenése és díszes feliratók bábrkoszorúval kívánta az elhunytunk — mint egyszerű polgárnőnek is — az egylet érdekében tett fáradozásaiért elismerő részvételt kifejezni, fogadják tiszta szívvel érődo hálás köszönetemet.

Kecskeméten, 1884. április 11.
Végő József.

Piaczi árjegyzék.			
Tiszta búza métermázsánként	8.80 krtól	9.—	krig.
Kétszer	7.80	8.10	
Rozs	7.50	7.70	
Arpa	7.60	7.70	
Zab	7.70	7.80	
Tengeri	6.15	6.20	
Köles	7.60	7.80	
Krumpli	2.—	2.20	
Széna	1.90	2.—	
Szalma	1.—	1.10	

Sertészvársári jelentés

az első magyar sertészállaló és kölcsönöző legezű részvénytársulatnak.

Budapest-Kőbánya, április 11.		
Heti átlagárak: Magyar vál. árú 290-320 krtól.		
nehéz 52-53 — krt., 180-280 krt. nehéz 53 1/2-53 1/2 — krt.; órg 300 krt. tőll 49-50 — krt.; vidéki sertés 51-53 krt. Transilbania: szerbiai 52-54 — krt., romániai 51-53 krt. tiszta kilogrammonként.		
Helyi állomány: ápril 4. maradt	89,822 db.	
Felhajítás: alvidéki kövér	742 db.	
. sovány	" "	
Szerbiából	769 " "	
Romániából	913 " "	
m. Államvasutal kövér	1787 " "	
. sovány 2016 " "		
Budai vármoknál	49 " "	6,276 " "
		95,898 db.
Elhajítás: Felvidékre 145 db.		
Bécsbe (m. h. 270 db.)	2123 " "	
Csehországba	288 " "	
Bodenbachon át	111 " "	
Ruttkán át	41 " "	
Galantha-, Sillein- és Oderbergen át	130 " "	
Délmetországi	" "	
Budapesti fogyasztás	2349 " "	
Külteiki	100 " "	
Magyar állampályán	4 " "	5,291 " "
Marad állomány	90,607 db.	

Vasúti menetrend.

Budapest és Bécs irányában:	
Gyorsvonat hajnalban	4 óra 57 perc.
Személyvonat hajnalban	4 " 23 "
Személyvonat délután	5 " 07 "
Omnibusvonat reggel	8 " 45 "
Félfogyós és Szeged irányában:	
Gyorsvonat tőll	12 óra 15 perc.
Személyvonat reggel	10 " 03 "
este	9 " 52 "
Omnibusvonat este	7 " 17 "

lességeinek; ő rendezi ugyanis tengerineknek mindennapi áldásos dagályát és apályát; hatalmas tömegével földünkre vonzó hatással lévén, a könnyen mozgó tengervizeket medrékből rendszeresen kiemeli. Mindezen hasznos szolgáltatásait méltán megérdemli úgy a szerelmes lelkek sympathyját, mint az ábrándos, vagy nekibúslt poéták érzelmes verseit.

A Hold különben ép úgy, mint a földünk s a többi bolygó, sőt, hideg tömegből áll. A Nap, a földi élet egyedüli kúforrása, izzó, tüzes, légnemű tömeg, mely a bolygókat megvilágító fény sugarakat és a melegítő hősugarakat löveli ki; ezen fényt vitak vissza a bolygók sötét tömege, s ezért látszanak nyugodt, csendes fényben. Róluk nézve a Föld is oly méla, búskomor fényű és zöldes színű csillagnak látszik. A többi ezernyi csillag — szabad szemmel pontos összeszámlálás szerint a mi egünkön a legjobban szem is csak 3000 csillagot láthat, s nem milliónyit, mint mondani szokták, táveszvéken át nézve azonban 100 millióra mege a látható csillagok száma, mindegyike önálló nap, a mienkél józart sokkal nagyobb, pedig az is 1 1/4 milliószor nagyobb a Földnél. Hogy ezen óriás-napok, az állócsillagok fénye a Nap fény mellett mégis elenyészik, (nappal csak azért nem látni csillagokat) s hogy dacára roppant nagyságuknak, csak kicsi pontoknak látszanak, annak oka az iszonyú távolság, melyben tőlünk vannak. A gyorsvonatnak, mely óránkint 8 1/2 mfűtet tesz meg, 60 millió estendeig kellene folyton haladnia, hogy a legközelebbi állócsillagtól hozzánk eljuthasson; a legmesszebbtől (a tőjt csillagaitól) pedig még ezerszer annyi ideig. A naptól 268 évre volna szüksége, s így az, az állócsillagokhoz képest nincs is nagyon messze tőlünk, hasonlóan a bolygók is aránylag közel vannak hozzánk; de hát még előbb a Hold, ez pláne tözsomzásánkunkban van, hiszen a földről a villámvonalon folyton utazva 9 hónap alatt kényelmel-

sen oda érnek! De ugyan mit keresnénk, s mit csinálnánk mi ott? A Holdnak nincs sem levegője — vagy legfeljebb igen ritka — sem vize, s oh jaj nekünk férfiaknak, semmije nincs, minek előállítására s hamisítatlan kezelésére víz szükséges: tehát nincs bora; de nincs ott sem langyos szőlő, sem madár-dalú erdő, sem virágos mező, és ha kétségbeesésünkben kiáltanánk nem hallan meg senki, mert nincs, a mi a hangot tovább vigye; különben is, ha már magas hegyeken a levegő ritka volta miatt, melyet a napsugarak nem képesek átmelegíteni, oly nagyon hideg van, a Holdon a levegő teljes hiánya miatt oly dermesztő hidegnek kell lennie, hogy az árnyékban, vagy a 14 napig tartó éjjelen — (a nappal is ép annyi ideig tart) bizonyára kövé lagynának. Az óriás, kopasz hegyek, vulkánok, melyek legmagasbika, a Leibnitz hegy, 7600 m. magas, 1000 m.-rel alacsonyabb az ázsiai Himalayánál, és a roppant kiterjedésű síkságok — miket szabad szemmel sőt feltoltnak látnak a Holdon — csendesen, mereven terülnek el. A Hold a mi szemünkben a halál országa; lehet, hogy van rajta még élet, de ez egészen más élet, mint a miénk; fogalmunk sem lehet róla. De, hogy a Holdon volt valamikor levegő is, víz is, és így a földi éllethez hasonló élet, még pedig előbb is mint a Földön, azt ma már senki sem tagadja; annyi bizonyos, hogy a Hold jelenleg a visszafeljődés, a hanyatlás állapotában van, csigalépekkel haladva a végenyészet felé. A Föld is sok millió év mulva mindennel a mi rajta van hasonló sorára jut, megvénuil, kihűl, elpusztul, s mint Ádám mondja az „Ember tragédiájá“-ban:

A Hold vörös képpel néz köz mögöl.
Halál lámpájaként a sírgödörbe.

Prilissauer Adolf.

(Vége következik.)

Kimutatás a kecskeméti takarékpénztár 1884. évi február havi forgalmáról.

Table with financial data: Pénztárállás 1884. jan. 31-én, Betételek után, Különféle díjak után, kamatok után, Váltók után, Ingatlan jelzálog, Magánváltó után, Előleg után, Váltó visszazámolás után, Elhelyezett tőke után, Egyelőző holt- és lakber után, Kohn-féle ház, Kisbírtokosok osztaléka.

Kimutatás a kecskeméti kereskedelmi iparhitelintézet és népkán február havi forgalmáról.

Table with financial data: Pénztárállás január 31-én, Váltó visszazámolás után, Folyószámlák után, Különféle telephelyek után, Kamatok, Díjak, Késedelmi kamatok, Átrási díjak, Nyugdíj-alap számlára.

Felelős szerkesztő: BOODOR SANDOR.

MATTONI BUDAI KIRÁLY-KESERŰVÍZE orvosi tekintélyektől legjobban ajánlva kapható minden gyógyszerárú és ásványvízkereskedésben. MATTONI és WILLE BUDAPEST.

A MOHAI ÁGNES FORRÁS hazánk egyik legszépességűsége SAVANYÚVÍZE kitérő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavarnál és a gyomorok az idegrendszer bántalmán alapuló bajában. Általában a víz minden körülmény kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervei élet támogatása és az idegrendszer működésének előmozdítása kívánatos.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legújabb ásványvíz SAVANYÚ-KŰT legjobb asztali- és üdítő ital, kitérő hatásának bizonyított köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurtnál. Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

HIRDETÉSEK.

Házeladás vagy bérbeadás. Nagy-csongrádi-útcában levő házam, amely két lakásból áll, szabadkézből eladandó, avagy bére kiadandó. A ház külső részében van egy bolthelyiség, 1 szoba, 1 konyha és 1 kamra; a belső helyiségben pedig van két szoba, 1 konyha és egy kamra.

Süldő-eladás. Nagyságos ifj. Keslerffy János úr göböl-járási gazdaságában 200 db. egy éves süldő kerül eladásra. — Venni szándékozik szíveskedjenek alulírottán Göböl-járáson (T-Ugh és T-Kürt mellett) utolsó posta-T-Inoka jelentkezni.

Árverési hirdetmény. A néh. Tassy László hagyatékát képező, egy 6 lóerjű lokomobil-gép és cséplő, a hozzá tartozó eszközökkel együtt, az 1889/1884. sz. árvaszéki végzés folytán, nyilvános árverésen eladandó lévén, árverési határidőt 1884. április 15-ik napjának reggeli 9 órája az árvaszéki helyiségre kitézetik azzal, hogy a feltételek addig is a közgyámi hivatalban, a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Üzlet-feloszlás miatt végeladás. Raktáronom levő mindennemű áruüzleteket, úgymint: valódi rumburgi, slésiai vason, kanavász, Chiffon, fehérenemű, posztó, gyapjuszövet és ruhakelméket fizetlem végleges felosztása miatt gyári áron alul áruba bocsájtom.

Alföldi és Goldman utóda. 79 (6-1) Takarékpénztári palotában.

!!Hölgyek figyelmébe!! Van szerencsém a mélyen tisztelt hölgyközönséget értesíteni, miszerint a múlt hónapban már előlegesen hirdett női ruhaszabási- és varrási tanfolyamot meghosszabbítottam. Becses pártfogásukat kérve, maradok tisztelettel Kubiczy Károlyné, szabásznő, Lakasom: Kis-vásári-úteza 122. sz. a.

DREHER ANTAL-féle PALACZKSEREK Dietrich és Gottschlig-nál BUDAPESTEN, vagy DREHER A. serfőzdejében Kőbányán. Megrendeléseknél mindenkor a legjobb minőségű részről kivételt sem engedve, bővebb árjegyzéket bármelyre igényem és hémmentve küldünk. Ismételődőket vételökhöz mérten a lehető legnagyobbnak előnyökben és jutányos árakban részesítünk.

Norinbergi és Rövidarú LÖWY SOMA Czipő és Kalap. Husvét ajándékok: Locsolók, Tojások, Illatszerek, Toilette-szappanok, Párisi poudre. Husvétii jelentés. Van szerencsém a mélyen tisztelt közönségnek tudomására hozni, hogy a következő évrada tartozó bel- és külföldi különlegességek üzletembe dás választékban megérkeztek, melyek szíves megtekintésére és figyelmébe vételére a t. közönséget felhívni bátorodom.

Egy jó házból való 4 gymnosztályt végzett, jól írni, olvasni és számolni tudó fiú üzletben tanonczul felvétetik. K.-Félegyháza, 1884. április 5. Molnár Alajos.

Csász. kir. osztr. szabadalommal porosz királyi miniszteri jóváhagyással. Dr. Borchardt's illatos növény-szappan, a testbőr szépítésére és jobbitására, elismert hatékonyaság minden bőrkórtól megszűnt; eredeti csomagocskájában bepecsételve 42 kr. Dr. Sain de Boutemard's szamos fog-szappan, a fogak és a foghús épentartására 1/2 és 1/4 csomagocskájában ára 70 és 35 kr. Dr. Beringuer's zamatos koronaszappan, értékes illat- és mosóvíz, mely az életszerkeket erősíti és fűti; eredeti palackokba ára 1 frt 25 kr. és 75 kr. Lédar testvérek balzsamos földi-dió-szappan; darabja 25 kr., 4 drb. egy csomagban 80 kr. — Különösen családoknak ajánlható. Dr. Hartung növény-kenőse, a hajnövekedés felkeltésére és felújítására; bepecsételt és üvegből beborított tetőgömbökben ára 85 kr. Gyógyoszeres Benzó-szappan, legfinomabb mosószappan, ugyanazon eredménynyel bír, mint a Benzó-tinctura; ára csomagonként 40 kr. Dr. Hartung's china-héj-olaja, a legjobb chinahej főzetből, balzsamos olajokkal a haj fenntartására és szépítésére. Ára 85 kr. Dr. Beringuer's fü-gyökér-hajolaja, a haj és szálkák sűrítésére és fenntartására; 1 palack 1 frt. Dr. Koch's növényzokorokai, elismert jellemei házasz hűtés, rekedtség, nyálkásodás és torokkarcolásnál stb.; 70 és 35 kros eredeti dobozokban. Dr. Beringuer's növényi hajfestőszere, valódian fest fekete, barna és szőke szinre; teljesen főszerelve kétével és észével 5 o. 4 frt. Dr. Linden' tanár növényi rudacs-kenőse a haj fűnyét és ruganyosságát fokozza és egyszerűs mind az oldalhaj észtertartására is alkalmas; eredeti darabokban 50 kr. Balzsamos olajbogyó-szappan, a bőr finomsága és puhasága által és tartós befolyása által ritkán ki-35 kros csomagokban. Az egyedüli elváltástól fent kitért árak mellett. Kecskeméten: Molnár János, Kaloácsán: Horváth Károly, Duna-Földvár: Nádhera Pál, Pesten: Tóth József gyógyszerészek uraknál. Óvás! Óvjuk a t. közönséget, többféle, név szerint a Dr. Sain de Boutemard fogpasztája a Dr. Borchardt illatos növény-szappanjának megnevezése alatti hamisításaitól. Ezeknek több hamisítója és eladója máris érekeny pénzbírára lettek a törvényeszek által elítélve.

500 szep kifogástalan szivarkát lehet készíteni az én, a sz. kir. dohány-gyárakban is használt szivarka TÖLTŐ-GÉPEMMEL, mely érezhető igen élesen készítőre, 3 különféle erősségben: vaskony, közepes, vastag, különböző méretű, használati utasítással együtt 65 kr. Csak akkor valódi, ha cszemem bele van vesve. Az én szivarka-hűvelyeim szintén három erősségben, csakis a valódi. francia-büznélküli ..Le Houblon' papírból (fehér) vagy kukorica-papírból (sárga) következő árakon kaphatók: fr. Szilpa rózsa nélkül, sima 1000-re80 Szilpa rózsa nélkül, elegáns aranyjegyzel 10001.00 Szilpa rózsaszín, sima 1 katon 500 dróbal1.30 Szilpa rózsaszín, elegáns arany, két vagy fekete jegyzel, 1 katon 500 dróbal1.50 II. rendű minőség, szintén fehér vagy sárga, melyet mások olcsóbban képen ajánlanak, ára: Szilpa rózsa nélkül, sima 1000 darab50 Szilpa rózsa nélkül, elegáns aranyjegyzel90 Szilpa rózsa, sima 1000 darab1.80 Szilpa rózsa és elegáns arany, két vagy fekete jegyzel, 1000 darab2.20 Különleges tónu-gépecek hozzá10 Levélben megrendelések utánvételvel vagy az élezen beküldés mellett. Ismételődik szárazkál kapunk. Bejegyzett védjegy. Óvás! Hamisítások! megvásárolásnál észlelve minden katon a fenti keresk. törvényszékkel bejegyzett gyár-jegyzel van elítélve. Cawley & Henry párisi francia szivarka és gépecsék raktára: Wlach Albert, Bécs, Maria-Therese-strasse 58. (szőlőpaterház 18.) (6-2)